

El retorn del pèndol de la riquesa

JOAN VILA

Explicava en una xerrada a Camprodon fa un parell de setmanes que la globalització que va començar durant la dècada dels 90 va suposar una transferència de llocs de treball i de riquesa cap a països emergents i cap a altres productors de petroli i de gas. Com més alta era la producció a la Xina i altres països emergents, més s'elevava el consum i el preu de l'energia al món. La transferència de riquesa era doble, cap a nous països productors de béns i cap a països productors de matèries primeres. Però no només es van perdre llocs de treball, amb un efecte devastador per a moltes persones; també es va perdre capacitat recaptatòria, fet que va afectar fortament els pressupostos de totes les administracions i els serveis que donaven. El resultat va ser un empobriment total de la societat, una pèrdua clara de la riquesa i del benestar guanyat en els últims anys. No he entès mai l'oposició frontal a l'austeritat que es va desencadenar a partir de la crisi financera. Si la crisi era el resultat de la pèrdua de riquesa, com així ha estat encara que molts no ho han volgut veure, era evident que el que calia era ajustar el consum a la riquesa resultant i, a partir d'aquí, treballar per recuperar i generar nova riquesa. Com que això no era popular no es va voler explicar, fent més dur i llarg el camí de la recuperació. Els anys 2000 van ser de gran intensitat en aquesta cessió d'occident a orient, arribant a un màxim cap a l'any 2010-2012. Poc a poc l'economia occidental va anar trobant la forma de tornar a ser competitiva respecte a l'asiàtica, alhora que els salaris de la Xina van començar a pujar. El resultat es va començar a veure l'any 2015 quan la nova industrialització es va anar estenent per Amèrica i Europa, amb nous processos industrials més automatitzats i molt robotitzats. He explicat alguna vegada aquí que gairebé tots els dispensadors de paper eixugamans del món es fabriquen en una localitat xinesa. Es dissenyen a Europa o als EUA però es fabriquen a la Xina. Doncs bé, un dels dispensadors més avançats del mercat (a banda del que fabricarem nosaltres a Catalunya) és un dispensador d'origen danès. Quan vaig preguntar com s'ho feien per competir amb els dispensadors fabricats a la Xina em van respondre que la fàbrica estava completament robotitzada. Aquest exemple explica molt bé el que ha passat: el món occidental, volent recuperar la competitivitat perduda ha invertit desenvolupant millores en automatització i robòtica, fet que ha possibilitat recuperar la competitivitat perduda respecte a la Xina. Alhora, la baixada de creixement de la Xina ha afectat la compra de matèries primeres, fet que ha acabat enfonsant el preu de l'energia.

Per aquest efecte el pèndol de la riquesa ha tornat a occident, però no de la mateixa manera que quan va marxar. El pèndol i la producció han tornat creant molts menys llocs de treball que els que hi havia abans. El treball ara té dues competències: la d'orient, que acota per dalt els salaris, i la de les màquines, que acoten els salaris en costos financers. Un dia un exresponsable de McDonald's va dir que si s'apujaven fins a un cert nivell els salaris mínims el resultat podria ser que es perdessin molts llocs de treball substituïts per braços robòtics. És un avís del que ve: un món amb un poder adquisitiu minvant.

Així doncs, l'escenari que es presenta davant nostre és un escenari auster, amb menys consum; en certa manera és just que així sigui, tant pel canvi climàtic com per l'excés d'extracció que estem fent del planeta Terra, un 60% més del que pot assumir. La conseqüència de tot això és menys producció, que acaba comportant també menys hores de treball, que alhora redueix més la capacitat adquisitiva i comporta novament menys producció. És una espiral cap avall que ha d'acabar configurant un nou model econòmic que reparteixi el treball entre la població.

La nova economia comporta una nova cultura, el canvi de la societat de consum per una altra de la contemplació, de participació amb la família i els amics, de solidaritat local. No fa gaire vaig llegir una entrevista a Jesús Palau, economista d'ESADE, que deia que el que s'havia de fer era just el contrari, fomentar el consum, molt més consum per no caure en la espiral que acabo d'explicar. Però em demano com ho vol fer sense caure

en el mecanisme de sempre, que és viure de forma permanent en un deute amb creixement galopant. La solució es troba en un deute públic del 250%? I el canvi climàtic? I els recursos de la Terra? Massa temps els economistes han estat habituats a fer trampes jugant al solitari, a viure tirant pilotes endavant. La pilota ara ja pesa massa i ja no es pot tirar més endavant, cal gestionar-la allà on és.

Em sembla molt més raonable fer el debat sobre l'espiral que ens ve a sobre i tenir la serenitat suficient per trobar amb temps les solucions que demana la situació futura. Per exemple treballant perquè no hi hagi les fugues fiscals que hi ha ara, començant a crear solucions per disminuir els costos de les famílies, creant treballs nous amb imaginació, inventant noves plataformes per trobar treball i inserir posteriorment la persona en la activitat laboral convencional. Tot això només es pot fer si assumim que el nou món és molt més auster del que pensem i l'afrontem de forma positiva, sense la demagògia i el populisme que es genera quan una societat no vol escoltar el que no li agrada.

Font del document:

http://www.diaridegirona.cat/opinio/2016/08/28/retorn-del-pendol-riquesa/801202.html?utm_source=rss